

MONETĀRAIS BIĻETENS

5

2003

Par Latvijas tautsaimniecības straujo attīstību liecināja publiskotie dati par iekšzemes kopprodukta (IKP) pieaugumu 2003. gada 1. ceturksnī. Salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu reālais IKP palielinājās par 8.8%. Dinamisko izaugsmi noteica joprojām augstais iekšzemes pieprasījums (patēriņš un investīcijas) un lielāks ārējais pieprasījums, kas atspoguļojās būtiskā eksporta kāpumā. IKP pieaugumu noteica izaugsme visās tautsaimniecības nozarēs, taču visvairāk to veicināja pievienotās vērtības pieaugums salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu tirdzniecībā (17.3%), būvniecībā (17.5%) un apstrādes rūpniecībā (10.4%). Strauja rūpniecības un tirdzniecības izaugsme turpinājās arī aprīlī – produkcijas fiziskā apjoma indekss apstrādes rūpniecībā un elektroenerģijā, gāzes un ūdens apgādē salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu palielinājās attiecīgi par 9.0% un 9.3%, bet rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indekss pieauga par 8.9%. Mazumtirdzniecības apgrozījums salīdzinājumā ar iepriekšējā gada aprīli palielinājās par 9.8%.

Maijā turpināja veiksmīgi attīstīties dzelzeļa transports – pārvadāto kravu apjoms sasniedza 4.5 mljrd. t (par 2.2% vairāk nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā). Tā kā Rīgas ostā, Liepājas ostā un mazajās ostās ievērojami pieauga sniegto pakalpojumu apjoms, Latvijas ostu kravu apgrozījums palielinājās par 22.3%, pārsniedzot to līmeni, kas bija pirms Krievijas īstenotās politikas izraisītā naftas tranzīta plūsmu sarūkuma. Arī Ventspils ostā saņemto un no tās nosūtīto kravu apjoms būtiski (par 15.9%) pārsniedza iepriekšējā gada atbilstošā perioda rādītāju kravu un izmantotā transporta diversifikācijas rezultātā un zemākas bāzes ietekmē.

Stabilais nodokļu ieņēmumu pieaugums un valsts speciālā budžeta pārpalikums 2003. gada pirmajos piecos mēnešos nodrošināja valsts konsolidētā kopbudžeta fiskālā pārpalikuma palielināšanos (līdz 10.4 milj. latu). Valsts konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi 2003. gada pirmajos piecos mēnešos pārsniedza iepriekšējā gada atbilstošā perioda līmeni par 8.8%, bet izdevumi – par 4.6% (maiņā – attiecīgi par 17.2% un 10.2%). Sociālās apdrošināšanas iemaksu apjoms 2003. gada pirmajos piecos mēnešos salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu palielinājās par 5.6%, bet iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi – par 11.1%. Pieauga arī akcīzes nodokļa un pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumi (attiecīgi par 11.0% un 18.5%).

Maijā patēriņa cenu indekss palielinājās galvenokārt sezonāla apģērba cenu, kā arī atsevišķu pakalpojumu cenu kāpuma ietekmē, bet tā pieaugumu mazināja degvielas cenu kritums. Patēriņa cenu gada inflācija salīdzinājumā ar aprīli nemainījās (2.5%), taču bija augstāka nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā. Par 0.1 procentu punktu (līdz 8.7%) samazinājās bezdarba līmenis.

Finanšu sektora attīstība maijā joprojām bija stabila un galvenie monetārie rādītāji pieauga. Plašās naudas M2X un iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumu atlikuma pieaugums bija nedaudz lēnāks, bet izsniegto kredītu atlikuma un skaidrās naudas apgrozībā (bez atlikumiem banku kasēs) kāpums – straujāks nekā iepriekšējā mēnesī. Salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu plaša nauda, skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem banku kasēs), iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumu atlikums un šai klientu grupai izsniegto kredītu atlikums palielinājās attiecīgi par 19.3%, 16.1%, 20.6% un 40.7%.

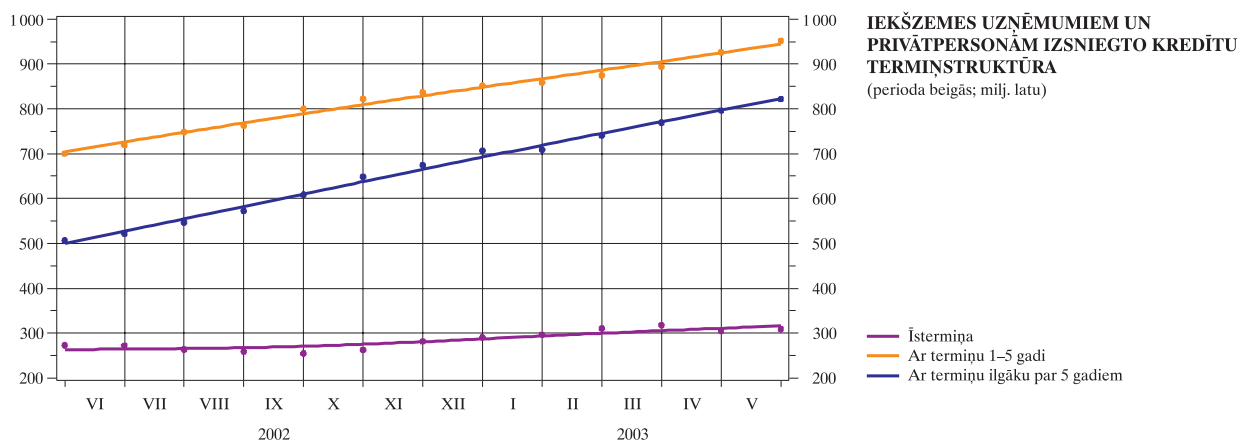
Iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumu atlikums maijā pieauga par 16.8 milj. latu. Tā kāpumu noteica latos piesaistīto noguldījumu atlikuma pieaugums (17.2 milj. latu). Palielinājās gan uzņēmumu, gan privātpersonu noguldījumu atlikums. Termiņnoguldījumu atlikuma kāpums (12.5 milj. latu) ievērojami pārsniedza pieprasījuma noguldījumu atlikuma palielinājumu.

Iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām latos izsniegto kredītu atlikums maijā pieauga par 29.0 milj. latu, un to īpatsvars izsniegto kredītu atlikumā atšķirībā no iepriekšējiem trim mēnešiem palielinājās (līdz 45.7%). Latos un ārvalstu valūtā izsniegto īstermiņa kredītu, kredītu ar termiņu 1–5 gadi un kredītu ar termiņu ilgāku par 1 gadu atlikums palielinājās attiecīgi par 4.3 milj. latu, 25.8 milj. latu un 25.7 milj. latu.

Banku sistēmas neto kredīts valdībai samazinājās par 10.7 milj. latu, lai gan kredītiestāžu neto prasības pret centrālo valdību palielinājās par 15.7 milj. latu, turpinot sarukt valdības noguldījumu atlikumam banku sektorā, bet pieaugt valdības noguldījuma atlikumam Latvijas Bankā. Joprojām kreditēšanas kāpumu, līdztekus iekšzemes noguldījumu pieaugumam, balstīja līdzekļu piesaiste ārvalstīs. Tādējādi naudas piedāvājuma kāpumu noteica banku sistēmas tīro iekšējo aktīvu palielinājums (par 45.8 milj. latu), banku sistēmas tīrajiem ārējiem aktīviem samazinoties.

Banku sektora aktīvi maijā palielinājās par 35.6 milj. latu (līdz 4.6 mljrd. latu). Banku peļņa 2003. gada pirmajos piecos mēnešos sasniedza 25.7 milj. latu (par 36.7% vairāk nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā).

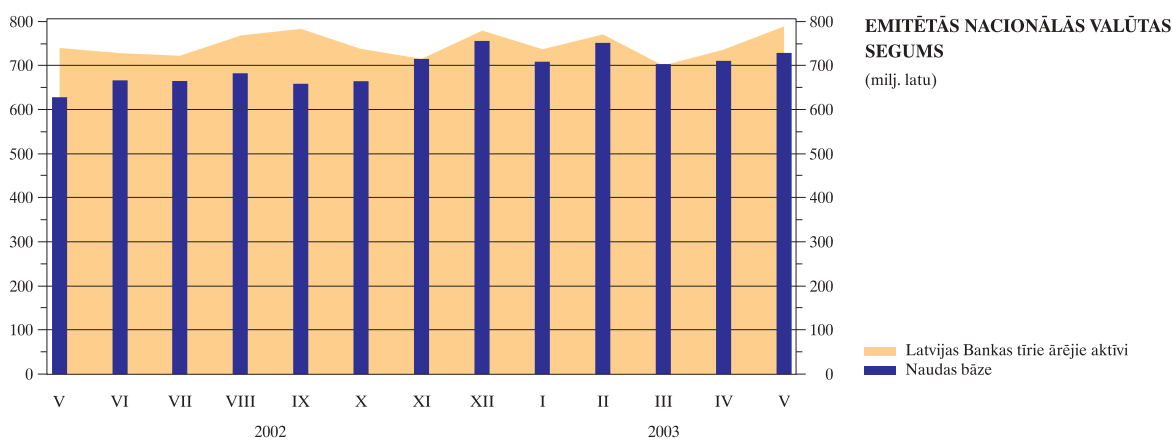
Maijā notika pirmā 12 mēnešu valsts pārādžimju izsole 2003. gadā, un tajā tika pārdoti visi piedāvātie vērtspapīri

6.4 milj. latu apjomā, turklāt pieprasījums pārsniedza piedāvājumu 3.0 reizes. Valsts kase joprojām nevēlējās pieļaut likmju kāpumu, un izsoles vidējā svērtā diskonta likme salīdzinājumā ar iepriekšējo atbilstošā termiņa parādīmju izsoli 2002. gada decembrī samazinājās par 13 bāzes punktiem (līdz 3.09%). Arī fiksētas likmes apjoma (nekonkurējošā) izsolē Latvijas Centrālajā depozitārijā tika pārdots viss piedāvātais parādīmju apjoms (1.6 milj. latu). Apgrozībā esošo valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru atlikums pieauga par 3.7% (līdz 354.9 milj. latu). Valdības parāds palielinājās par 21.3 milj. latu (līdz 826.0 milj. latu). Valdības ārējā parāda apjoma pārmaiņas noteica eiro kursa kāpums.

Pasaules valūtas tirgū ASV dolāra kurss attiecībā pret eiro turpināja kristies, jo prognozes par ASV tautsaimniecības attīstību joprojām bija pesimistiskas, bet eiro zonas valstīs aktīvu ienesīgums bija augstāks. Tāpēc arī attiecībā pret latu ASV dolāra un Japānas jenas kurss samazinājās (attiecīgi par 2.8% un 1.7%), bet eiro un Lielbritānijas sterliņu mārciņas kurss pieauga (attiecīgi par 3.9% un 0.1%).

Naudas bāze maijā palielinājās par 20.3 milj. latu jeb 2.9%, t.sk. skaidrā nauda apgrozībā par 6.5 milj. latu jeb 1.1%. Valūtas mijmaiņas darījumu un ārvalstu valūtas pirkšanas ietekmē palielinājās centrālās bankas tīrie ārējie aktīvi (par 50.5 milj. latu), un emitētās nacionālās valūtas segums ar Latvijas Bankas tīrajiem ārējiem aktīviem maija beigās bija 107.4%. Tikai nedaudz (par 1.2 milj. latu) samazinājās bankām izsniegto kredītu atlikums, bet valdības noguldījuma atlikums centrālajā bankā pieauga par 24.7 milj. latu.

	2003	
	IV	V
Rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indeksa pārmaiņas (salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)	8.9	*
Patēriņa cenu indeksa pārmaiņas		
Mēneša (%)	0.3	0.2
Gada (%)	2.5	2.5
Patēriņa cenu gada pamatinflācija (%)	1.7	1.9
Reģistrēto bezdarbnieku skaits perioda beigās	93 393	91 617
Bezdarba līmenis (% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita)	8.8	8.7
Valsts konsolidētā kopbudžeta fiskālā bilance (milj. latu)	2.4	10.4
Ārējā tirdzniecība (milj. latu)		
Eksports	142.8	*
Imports	244.8	*
Bilance	-102.0	*

MAKROEKONOMISKIE RĀDĪTĀJI

* Datu vēl nav.

Avots: LR Centrālās statistikas pārvaldes dati.

MONETĀRIE RĀDĪTĀJI
(perioda beigās; milj. latu)
(perioda beigās; milj. ASV dolāru)*

	2003	
	IV	V
Banku sistēma		
M2X	1 944.0	1 972.3
Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem banku kasēs)	534.2	545.8
Iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumi	1 409.7	1 426.5
Pieprasījuma noguldījumi	786.3	790.7
Termiņnoguldījumi	623.4	635.9
M2D	1 363.6	1 392.4
Tīrie ārējie aktīvi	299.0	281.6
Tīrie iekšējie aktīvi	1 644.9	1 690.7
Kredīti iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām	2 027.9	2 083.7
Īstermiņa kredīti	304.9	309.2
Ilgtermiņa kredīti	1 723.0	1 774.5
Kredīts valdībai (neto)	136.8	126.1
Latvijas Banka		
M0	710.3	730.6
Skaidrā nauda apgrozībā	606.8	613.3
Noguldījumi Latvijas Bankā latos	103.5	117.2
Tīrie ārējie aktīvi	733.8	784.3
Tīrie iekšējie aktīvi	-23.5	-53.7
Kredīti	39.9	13.6
Bankām	64.7	63.5
Valdībai (neto)	-24.8	-49.8
Pārējie aktīvi (neto)	-63.4	-67.3
Ārējās rezerves*	1 281.04	1 406.47
Zelts	82.85	90.14
Speciālās aizņēmuma tiesības	0.36	0.10
Rezerves pozīcija Starptautiskajā Valūtas fondā	0.08	0.08
Ārvalstu konvertējamās valūtas	1 197.75	1 316.15

**PROCENTU LIKMES UN LATVIJAS
BANKAS NOTEIKTIE ĀRVALSTU VALŪTU
KURSI**

	2003	
	IV	V
Latos izsniegto iekšzemes starpbanku kredītu vidējā svērtā procentu likme	2.8	3.1
Iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām izsniegto kredītu procentu likmes		
Īstermiņa kredīti (izsniegti latos)	5.2	5.5
Īstermiņa kredīti (izsniegti OECD valstu valūtās)	4.7	4.5
Ilgtermiņa kredīti (izsniegti latos)	7.9	7.8
Ilgtermiņa kredīti (izsniegti OECD valstu valūtās)	5.2	5.7
No iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām piesaistīto noguldījumu procentu likmes		
Pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	0.9	0.9
Pieprasījuma noguldījumi (veikti OECD valstu valūtās)	0.7	0.6
Īstermiņa noguldījumi (veikti latos)	3.0	3.1
Īstermiņa noguldījumi (veikti OECD valstu valūtās)	1.7	1.6
Ilgtermiņa noguldījumi (veikti latos)	4.9	4.9
Ilgtermiņa noguldījumi (veikti OECD valstu valūtās)	3.3	2.8
Latvijas Bankas refinansēšanas likme (perioda beigās; %)	3.0	3.0
Ārvalstu valūtu kursi (perioda beigās)		
Ls pret USD	0.5810	0.5650
Ls pret GBP	0.9240	0.9250
Ls pret 100 JPY	0.4840	0.4760
Ls pret EUR	0.6390	0.6640

Latu pieprasījums joprojām bija augsts, un Latvijas Bankas *repo* kredīti tika izsniegti par 25.2% vairāk nekā aprīlī (277.0 milj. latu), bet valūtas mijmaiņas darījumu izsolēs tika izsolīti 203.6 milj. latu (par 20.7% vairāk nekā aprīlī), šo darījumu atlikumam maija beigās sasniedzot 109.4 milj. latu.

Latos izsniegto iekšzemes starpbanku kredītu apjoms maijā palielinājās par 10.5% (līdz 489.6 milj. latu), bet šo kredītu vidējā svērtā procentu likme – līdz 3.1%. RIGIBOR kredītiem ar 3, 6 un 12 mēnešu termiņu pieauga par 0.1–0.2 procentu punktiem, bet uz nakti izsniegtajiem kredītiem gandrīz nemainījās.

Naudas tirgus procentu likmju kāpums veicināja arī iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām latos izsniegto īstermiņa kredītu un piesaistīto noguldījumu vidējo svērtu procentu likmju paaugstināšanos (attiecīgi līdz 5.5% un 3.1%), bet izsniegto ilgtermiņa kredītu vidējā svērtā procentu likme samazinājās (līdz 7.8%). Savukārt OECD valstu valūtās izsniegto ilgtermiņa kredītu vidējā svērtā procentu likme pieauga (līdz 5.7%), bet saruka gan īstermiņa kredītu, gan īstermiņa un ilgtermiņa noguldījumu vidējās svērtās procentu likmes.

	2003	
	IV	V
Banku rezerves	172.4	183.9
Nacionālā valūta banku kasēs	72.5	67.5
Noguldījumi Latvijas Bankā	99.9	116.4
Ārzemju aktīvi	1 827.9	1 780.6
Ārvalstu valūta banku kasēs	46.3	51.2
Prasības pret ārvalstu bankām	1 139.9	1 125.9
Prasības pret ārvalstu nebankām	603.8	585.7
Pārējie aktīvi	37.9	17.8
Prasības pret centrālo valdību (neto)	152.2	167.9
Prasības pret pašvaldībām (neto)	9.4	8.0
Prasības pret valsts uzņēmumiem	102.0	101.0
Prasības pret privātuzņēmumiem	1 447.2	1 480.5
Prasības pret privātpersonām	504.6	529.3
Neklasificētie aktīvi	313.3	313.5
Pamatlīdzekļi	109.7	109.4
Nauda ceļā	7.4	8.2
Pārējie aktīvi	52.8	54.1
Prasības pret iekšzemes kredītiestādēm (t.sk. ieguldījumi)	143.4	141.8
AKTĪVI PAVISAM	4 529.1	4 564.7
<i>Papildpostenis: aktīvi pārvaldīšanā</i>	<i>518.9</i>	<i>546.3</i>
Pieprasījuma noguldījumi	466.0	467.8
Valsts uzņēmumu	29.1	30.5
Privātuzņēmumu	213.9	204.7
Privātpersonu	223.0	232.6
Terminnoguldījumi	363.4	378.8
Valsts uzņēmumu	34.6	35.6
Privātuzņēmumu	108.9	118.7
Privātpersonu	219.9	224.5
Rezidentu noguldījumi ārvalstu valūtā	580.4	579.9
Valsts uzņēmumu	25.9	29.9
Privātuzņēmumu	192.6	195.6
Privātpersonu	361.9	354.4
Tranzītfondi	9.6	9.6
Ārzemju pasīvi	2 262.7	2 283.2
Saistības pret ārvalstu bankām	518.0	558.3
Saistības pret ārvalstu nebankām	1 651.8	1 630.8
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	92.9	94.1
Saistības pret Latvijas Banku	64.7	63.5
Parāda vērtspapīri	43.8	43.9
Kapitāls un rezerves	409.9	420.1
Rezidentu	226.9	236.4
Nerezidentu	183.0	183.6
Uzkrājumi parādiem un saistībām	62.9	64.5
Neklasificētie pasīvi	265.7	253.5
Nauda ceļā	92.7	86.5
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	38.9	40.2
Saistības pret iekšzemes kredītiestādēm	134.1	126.7
PASĪVI PAVISAM	4 529.1	4 564.7
<i>Papildpostenis: pasīvi pārvaldīšanā</i>	<i>518.9</i>	<i>546.3</i>

KREDĪTIESTĀŽU KOPSAVILKUMA BILANCE

(perioda beigās; milj. latu)

© Latvijas Banka, 2003

Pārpublicējot obligāta avota norāde.
Reģistrācijas apliecība Nr. 1718

Latvijas Banka
K. Valdemāra ielā 2a, Rīgā, LV-1050
Tālrunis: 702 2300 Fakss: 702 2420
<http://www.bank.lv>
info@bank.lv

Latvijas banku sistēmas un Latvijas Bankas monetāro rādītāju, kā arī starptautisko rezervju raksturlielumu publicēšanas datumi atrodami Starptautiskā Valūtas fonda Datu izplatīšanas standartu biļetena padomes interneta lapā (<http://dsbb.imf.org>). Šie dati visagrāk tiek publicēti Latvijas Bankas interneta lapā (<http://www.bank.lv>).